

CHAIM SOUTINE’NİN RESİMLERİNDE ÖFKE VE MELANKOLİNİN DIŞAVURUMU

Pelin AVŞAR KARABAŞ

Doç. Dr. Hitit Üniversitesi, pelinavsarkarabas(at)hitit.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7280-5308

Avşar Karabaş, Pelin. “Chaim Soutine’nin Resimlerinde Öfke ve Melankolinin Dışavurumu”. idil, 62 (2019 Ekim): s. 1391-1402. doi: 10.7816/idil-08-62-11

Öz

Ekspresyonizm, 20. yüzyılın sonlarında dönemin politik istikrarsızlık ve ekonomik çöküntü ortamının doğurduğu, özellikle Empresyonizm olmak üzere Pozitivizm ve Natüralizm akımlarına karşı olarak ortaya çıkan bir akımdır. Başlıca Edward Munch, Ernst Ludwig Kirchner, James Ensor gibi sanatçılar tarafından temsil edilen Ekspresyonizm, sanatçının iç dünyasında var olan duyguları ortaya koymasını amaçlamıştır. Doğanın gerçek görünüşü yerine sanatçının kendine özgü yorumu üzerinde duran akım, renklerle ve biçimlerle yoğun olarak yansıtılmış ve ilk zamanlarda yadırganmış olsa da, zaman içerisinde benimsenmiş ve yaygınlaşmıştır. Ekspresyonist sanatçılardan birisi olan Chaim Soutine; doğa, nesne ve figür konularını modern tarzda ele alan resimleriyle ön plana çıkmış, yoğun boya tabakalı ve güçlü ifadeli resimleriyle karanlık iç dünyasını ortaya koyan soğuk mekanlar içerisindeki deforme figürleri, peyzajları ve et karkasları ile kendi öfke ve melankolisini yansıtan eserler üretmiştir. 1893 – 1943 yılları arasında yaşayan ünlü sanatçının, sembolik ifadelerinde yer aldığı depresif anlatımlar taşıyan resimleri, izleyicide çoğunlukla gerilimli duygusal izlenimler bırakmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Chaim Soutine, Ekspresyonizm, Dışavurumculuk, öfke, melankoli

Makale Bilgisi

Geliş: 18 Haziran 2019

Düzeltilme: 29 Temmuz 2019

Kabul: 22 Ağustos 2019

Giriş

Ekspresyonizm; Empresyonizm, Fovizm, Kübizm, Fütürizm ya da Sürrealizm gibi yalnız bir sanat akımına veya sanatçılar grubuna verilmiş bir ad değildir. Bu bir sanat akımı olmakla birlikte, özellikle Germen ülkelerinin sosyal krizler ve düşünsel gelişme çağlarında ortaya çıkmış bir yaşam anlayışıdır (Akkuş, 2013:3). Ekspresyon, dışavurum olarak da ifade edilmekle birlikte; resim dışında müzik ve edebiyat gibi birçok alanda kullanılmakta ve birçok eserin ortaya koyulmasında ilham kaynağı olan bu anlayış, sanatçıların gördükleri, yaşadıkları, etkilendikleri veya beslendikleri olaylar ya da unsurları iç dünyalarındaki süzgeçten geçirip, kendi karakterleriyle harmanlayarak yorumladıkları somut bir esere dönüşmektedir.

Değişik sanat anlayışlarının uygun ifade ortamı bulunduğu bir sanat hareketi olan Ekspresyonizmin adı, farklı sanat anlayışlarının içinde yer aldığı genel yönelime yakıştırılan bir tanımdan kaynaklanmaktadır (Beksaç, 1993:111). Bu akımın sanatçıları özellikle hızlı kentleşmeye, sanayileşmeye ve toplumsal statüleşmeye karşı durarak, bunları reddeden ifade biçimlerini, yoğunlukla resim sanatında kullanmışlardır (Eroğlu, 2003:134). 19. yüzyılın realizm ve idealizmine zıt anti-natüralist subjektifliğinde bakış açısına sahip dışavurumların; politik iktidarsızlığın ve ekonomik sıkıntıların getirdiği korkular, acılar ve içsel sıkıntılarla birlikte bireyin bünyesinde oluşturduğu mistik duyuma ulaşan hislerin, sanatçıların algısında başkaldırı niteliğindeki yansımasıdır. Ekspresyonizm 1800'lerde ortaya çıkmış ancak 20. yüzyıl sanat kuramındaki bilişsellik eklenmesiyle yeni bir derinlik kazanmıştır. Bilişsellik, sanatın özel ve güçlü biçimlerde dünyaya ilişkin bilgiler sunduğunu öne sürmektedir (Barrett, 2012:138). Sanatta bilişsel yaklaşım, kısaca bir sanat eserinin ortaya koyulması esnasında sanatçının; algılama, bellek ve düşünme gibi zihinsel süreçlerini sentezlenerek, dış dünyayı içselleştirmesi ve sadece kendisine ait olan bu içsel duyguları meydana getirdiği eserde hem özgür hem de özgün bir tavırla yansıtma eylemidir. Ekspresyonizmde bireyin, yani sanatçının duyguları merkezdedir. Bireyin merkeze alınması daha önce Romantizmde gerçekleşmiştir. Bu anlamda Ekspresyonizm, Romantizmin mirasçısı olarak düşünülebilir. Ancak bu kez bireyin duygularının tuvale yansıması oldukça çirkin, korkutucu göstergelerle olmuştur (Keser, 2009:110). Tarihsel süreçte doğa-insan ilişkisini öne çıkaran Romantizm akımından sonra Empresyonist sanatçılar bedeni renkçi ve lekesele bir tavırdaki doğayla iç içe yaşatarak anlamlandırmışlar. Ardından beden bir kimlik sahibi olması ve bir söylem ifade etmesi gereksinimi doğmuş ve Varoluşçuluk, Ekspresyonizm ile gelen Postmodernizmin doğuşuyla farklı disiplinlere bürünen beden algısı, düşünsel oluşumlarla değişime girerek sanatçının düşüncesini ve ruhunu özgürce sergileyebildiği bir uzama dönüşmüştür (Yapraklı, 2015:5). Sanatçılar, Ekspresyonizmi canlı, güçlü, yoğun ve şekli bozulmuş imgeler eşliğinde açığa çıkardıkları ruh halleri, duygular ve fikirleri anlatmak için kullanmıştır. Bu bakımdan sanat eseri objektif ve mesafeli değil, öznel ve kişiseldir. Gelişigüzel renklerle rahatsız edici kompozisyonlar oluşturan ressam, gerçek gibi görünen ya da göze hoş gelen imgeler yaratmaya uğraşmamışlardır (Hodge, 2013:100). Ekspresyonist sanatçılar ruhsal sıkıntılarını sanatlarına sokmuşlar, haksızlıklara karşı tepkilerini, renk ve biçim görüşüyle anlatmışlardır (Aydın, 2008: 33). Konu önemini yitirmekle birlikte resmedilen her nesnenin ve figürün sanatçıda bıraktığı etki kişisel yansıtma biçimleriyle kendi üsluplarının meydana getirdiği aktarım haline dönüşmüştür. Kendini ifade etme veya anlatmaya dayalı bir varlık alanından iç-dış diyalektiği ile ilişkili bir açılma, hatta gizli olan duyguların ortaya çıkarıldığı mistik bir durum içeren eserlerde, sanatçının duygusal ya da ruhsal heyecanı fırça darbeleriyle tuval üzerine aktarılmakta ve bu eylem gerçekleştirilirken biçim bozma yöntemi fazlasıyla kullanılmaktadır. Kompozisyon öğelerinin deforme edilmesi ile birlikte, eserlerin figüratifin yanı sıra soyutlama ya da soyut etkisi yaratan bir biçimsellikle tasarlanması ise dışavurumculuk anlayışının etkisini oldukça kuvvetlendirmektedir.

Chaim Soutine'nin Sanatsal Tavrı

Ekspresyonizmden büyük ölçüde etkilenmiş ünlü Rus asıllı Fransız ressamlardan birisi olan Chaim Soutine; Minsk yakınlarında doğmuş, 1913'te Paris'e giderek Modigliani, Changall ve burada çağdaşı birçok sanatçı ile tanışmıştır (Tansuğ, 1993:276). Vilnius'ta Vilna Güzel Sanatlar Akademisi'nde eğitim aldığı bilinen, resimlerinde ele aldığı temalardan karanlık ve trajedi konularına merak duyduğu fark edilen sanatçının, çocukluk yıllarına denk gelen dönemde, kimilerine göre Yahudilere karşı yapılan zulüm ve ayrımcılıktan oldukça etkilendiği ve öfke duyduğu düşünülmektedir. 20. yüzyılın ekspresyonistleri arasında en kuvvetlilerinden birisi olarak nitelenen Soutine'nin resimleri; ömrü boyunca yalnızlık, sefalet ve ızdırapla geçen hayatının bir yansıması olarak

yorumlanmaktadır. Sanatçının bu melankolik ruh haliyle hissettiği duyguları büyük bir samimiyetle dışavurumunun sebebi ise yaşadığı müthiş ölüm korkusu ve hayata sonsuz bağlılığı olarak görülmektedir (Güvemli, 1964:361-362).

Tutkulu bir insanın fırça vuruşlarıyla adeta kıyamet günü doğa görünümünü ya da acı çekmekten bozulmuş bir dünyanın resimlerini yapan sanatçı, böylelikle Nolde, Kokoschka ve Meidner gibi ustalara yaklaşmıştır. Soutine'nin resimleri kesinlikle kimseyi taklit etmez ancak bu sanatçıların biçimsel uyum içinde olmaları, duygularındaki benzerliklerdendir (Richard, 1999:107). Oldukça melankolik etkiler taşıyan Soutine resimlerinde korku ve acı gibi duygu durumları oldukça büyük bir yoğunlukla hissedilmektedir. İfade gücü bakımından kuvvetli renklerin yer aldığı eserlerin manzara çalışmaları olanlarında bile sanatçının karamsar ve yaralı duygu durumu, izleyici tarafından kolaylıkla kavranabilmektedir. Manzara resimlerinde özellikle yeryüzünün kayar gibi görünmesi, Soutine'nin karakteristik bir ifade biçimidir.

Resim 1. Chaim Soutine, Cagnes Manzarası, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 60.3 x 73.3 cm, 1925.

Sanatçının doğa ve nesne içeriği ile gerçekleştirdiği Türkçe'de glayöl olarak bilinen çiçeği ve vazoyu konu alan resmi; karanlık bir arka plan önünde koyu kahve zemine yerleştirilmiş bir natürmort çalışmasıdır. Karakterin, sadakatin ve onurun gücünü simgelediği bilinen dört dal kırmızı glayöl çiçekleri, sağ alt köşeye konumlandırılmış cam bir vazo içerisinde birbirinden ayrı bir şekilde yerleştirilmiştir. Çarpıcı bir kırmızının kullanıldığı eserde sarı ve kahverenginin tonlarının dışında başka bir renge yer verilmediği görülmekte, keskin fırça darbelerinin belirginliğinde ise kalın boya tabakalarının etkisinin oldukça güçlü bir rol oynadığı fark edilmektedir.

**Resim 2. Chaim Soutine, Glayöl, Tuval Üzerine Yağlı
Boya, 56 x 46 cm, 1919.**

Soutine, manzara ve natüromortların dışında figüratif resimleriyle de tanınmaktadır. Figürü belirgin bir şekilde deforme ederek çalıştığı eserlerden birisi olan "Yeşil Elbise" isimli resim, esere ismini veren koyu yeşil elbisesi ile sandalyede oturan bir kadın figürünü konu almaktadır. İzleyici ile göz teması kurmayan figürün elleri önünde birleştirilmiş, başı hafif soluna bakar durumda eğilerek, bakışları resmin sağ alt köşesine yönlendirilmiştir. Oturuşu itibariyle kibar ve olgun yapıda bir hanımefendi olduğu intibası uyandıran figürün beli oldukça inceltilmiş, elleri ise birbirini tutar vaziyette kaba bir şekilde boyanmıştır. Sanatçının peyzajlarında da oldukça ön plana çıkan kayar dalgalanmalarla yapılan boyamalar, bu resimde de kollar ve yüz hatlarında belirgin bir şekilde görülmektedir. Paletindeki yoğun boya tabasını hissettiren kalın fırça vuruşları, eserin arka planında kullanılan turuncular, bej ve yeşiller ile özellikle beyaz yaka ve küpe dokusunda oldukça fark edilmektedir.

Resim 3. Chaim Soutine, Yeşil Elbise, 1922.

Soutine'in birçok resminde rahatsızlık verici bir enerji hakimdir ve figürlerin yüzü bu etkiyi pekiştirmektedir. Dairesel fırça darbeleri, sanatçının zihin yapısı hakkında da bazı ipuçları vermekte ve ressamın depresyona, modelinden daha yatkın olduğunu hissettirmektedir. Bu durum Vincent Van Gogh'un dışavurumcu fırça darbeleriyle benzerlik kurulmasını sağlamaktadır (Farthing, 2014:376). Soutine'in "Şapkalı Adam" isimli eseri, canlı sarı ve turuncu tonlara yer verilmesi sebebiyle diğer birçok resmindeki koyu arka fon bakımından farklılık göstermektedir. Oldukça sert fırça darbeleri ile boyanan eser, mekan açısından hiçbir ip ucu verilmemesi nedeniyle olgun yaşlardaki sakallı adamın boşlukta durduğu hissini uyandırmaktadır. Soutine'nin koyu, karanlık ve depresif resimleriyle kıyaslandığında figürün elbisesinin dışındaki alanlarda kullanılan sıcak renkler dikkat çekmekte, vücudunda yapılan deformelerin ise yoğunluk olarak diğer eserlerine göre daha azaltmış olduğu fark edilmektedir. Richard'a (1999:107) göre sanatçının 1923'den sonraki resimlerinde duygular baskı altında tutulmuş, gerçekten saptırmalar yumuşatılmış ve resmin yapıldığı alanlar genişletilmiştir.

Resim 4. Chaim Soutine, Şapkalı Adam, Yağlı Boya, 130 x 65.1 cm, 1920.

Sanatçının 1924 yılında ürettiği "Kırmızılı Kadın" isimli eser, Soutine'nin sanatsal tavrını belirgin bir şekilde yansıtan en önemli çalışmalarından birisidir. Siyah şapkası ve parlak kırmızı uzun elbisesi ile poz veren kadın figürünün, koyu renkli bir sandalye üzerinde ellerini birleştirerek oturtulduğu resimde sanatçının kendine özgü dalgalanmalar, eğirmeler ve kaydırmalar türünde gerçekleştirdiği biçim bozmalar oldukça yoğun bir şekilde fark

edilmektedir. Modelin yüzündeki simetri bozulmuş, hatları köşeli yuvarlaklarla tamamlanmış, omuzları düşürülmüş ve kollar uzatılmıştır. İlk bakışta sanatçının çağdaşı ve yakın arkadaşı olduğu bilinen ünlü dışavurumcu ressam Amedeo Modigliani'nin portrelerinde sık sık kullandığı duruşu akla getiren resim, sadece figürün oturuş pozisyonu ile değil, modelin başında taşıdığı büyük volanlı siyah şapka ile de Modigliani'nin Jeanne Hebuterne portrelerini anımsatmaktadır.

Resim 5. Chaim Soutine, Kırmızılı Kadın, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1924.

Chaim Soutine'nin figüratif eserlerinde duruş pozisyonu olarak çoğunlukla modelin ellerini biraraya getirerek yan yana, üst üste ya da birbirine kavuşturmuş olarak kompoze ettiği görülmektedir. Bunların yanı sıra ayrıca figürün ellerini beline koyarak poz verdirilmiş olarak da birçok resmi bulunmaktadır. Pasta şeflerini, garsonları ya da otel görevlilerini konu aldığı çalışmalarda bu türde kompozisyonlara rastlanmaktadır. Kırmızı yeleş, beyaz gömleği ve papyonu ile garsonları resimlediği dizi çalışmalarından birisi olan "Oda Servisi Garsonu" isimli eserde de yine merkeze yerleştirilen elleri belinde kumral bir figürü ele alan sanatçının, gerçekleştirdiği deformelerle birlikte kullandığı yoğun boya tabakaları, eserin ifadesini oldukça güçlendirmektedir. Ayrıca kırmızı, Soutine'nin pek çok figüratif resminde kullanmayı en sevdiği renklere birisidir.

Resim 6. Chaim Soutine, Oda Servisi Garsonu, 1927.

Soutine, portre ve manzaraların yanı sıra özellikle 16. ve 17. yüzyıllarda etkili olan vanitas tarzı resimleri hatırlatan konu seçimi bakımından farklılık yaratan eserlerinde, asılı sığır etlerini konu almıştır. Rembrandt'ın "Kesilmiş Öküz" isimli eseri ile ele alınan tema ve planlama bakımından benzerlikler görülen sanatçının resminde; kalın boya tabakası, koyu renkli katı bir boyama tarzı ile gerçekleştirdiği kaba fırça darbeleri dikkat çekmektedir (Avşar Karabaş ve Umay, 2016: 98-99). Soutine; Rembrandt'ın gerçeği gören bu kesitini, kendi içselliği ile modern bir tarzla yorumlamış ve aynı gerçeği renklerle harmanlamıştır. Rembrandt'tan oldukça esinlenen Soutine konu olarak aynı görselliği ele alan resmine, taklitten öte kendi tarzı, kişiliği ve duygusal bakış açısı ile yaklaşmıştır.

Resim 7. Rembrandt Harmenszoon van Rijn, "Kesilmiş Öküz", Yağlı Boya, 94 cm x 69 cm, 1655.

**Resim 8. Chaim Soutine, Sığır Gövdesi, 107.6 x 140.3 cm,
Tuval Üzerine Yağlı Boya 1924.**

Hayvanlar, uzun yıllardır sanatsal birçok uygulamada çeşitli görünümle sunularak sanatçılar tarafından kullanılan bir öğedir. Öncelikle canlı, varlık ve doğa ilişkisi içerisinde sembolik bir öğe, sonrasında ise dinsel bir tema olarak hayvan betimlemeleri, oldukça fazla sanatçının yapıtlarında görülmektedir (Keten, 2016:288).

Soutine, birçok sanatçının aksine ölü hayvan resimleri üzerine yoğunlaşmıştır. Bir dönem parçalanmış kümes hayvanlarını oldukça fazla konu edinen sanatçının, boynu koparılmış bir kazı ele aldığı "Koparılmış Kaz" isimli eserde ölümün şiddeti; kompozisyonun tamamını kaplayan yarı açık gözü, kıvrılmış bacakları ve kabarmış tüyleriyle hareketsiz bir şekilde yatan bir hayvan ile ifade etmiştir. Oldukça etkili bir yorumla sunulan kaz betimlemesi, üzücü ve dokunaklı bir şekilde yansıtılmıştır. Büyük bir beyaz ve bej alanın yanı sıra kahve, mavi, turuncu ve sarı renk tonlarının ağırlıklı olarak kullanıldığı yüzeyde, izleyiciye kan dokusunun hissettirilmemesi dikkat çekicidir.

Resim 9. Chaim Soutine, Koparılmış Kaz, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 42 x 49 cm, 1926.

Soutine'in ölü, ölen veya katledilen hayvan resimlerindeki benzersiz özellik; bu ölüm görüntülerini canlandıran yaşam kalitesi, bu görüntülerin canlılığı, hareketle nabız kesen boya tabakaları ile fırça vuruşlarındaki enerjisi ve akışkanlığıdır (Dunow ve Tuchman. 2014: 5).

Sanatçının yine ölü hayvanları konu aldığı bir başka eseri olan "Beyaz Bez Üzerinde Tavuklar" isimli resim, Soutine'nin melankolik duygularını en fazla yansıttığı anlaşılan kahverengini kullanarak, bir masa üzerinde kuşbakışı görüş açısıyla ele alınan iki adet ölü tavuğun betimlendiği çalışmadır. Yan yana uzanmış tavuklar, aynı yönde ve birbirine paralel bir konumda yerleştirilmiş, altlarına ise beyaz bir örtü koyulmuştur. Turuncu ve sarı tonlarla boyanmış kompozisyonda, üstten bir projektörden yansıtılmasına sarı ile yoğun bir ışık verilerek resmin odak noktası belirginleştirilmiş, izleyicinin tüm dikkati kalın ve yoğun fırça darbeleri ile boyanan hayvanlar üzerine yoğunlaştırılmıştır.

Resim 10. Chaim Soutine, Beyaz Bez Üzerinde Tavuklar, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1925

Soutine'in üslubu ve konuları kadar, resim yapma biçimi de 1940'larda ortaya çıkan Soyut Dışavurumculuk akımının önceden sezinlemesini sağlamıştır. Gerilmemiş bez üstünde, jestüel biçimde çalışması ve kompozisyonu hareketin kendi düzeniyle oluşturması, ilerleyen yıllarda oldukça büyük bir ivme kazanan soyut dışavurumcu uygulamaların temelini oluşturmuştur. Soyut Ekspresyonizm'in öncülerinden olan Jackson Pollock'un bir ahır atölye haline getirip, zeminine büyük boyutlarda tuval bezi sererek bezleri germeden çalışması, Soutine'nin duvara çivi ile bezleri asma veya gerilmemiş bez üzerine resimler yapması ile benzerlik göstermektedir.

Soutine'in resimlerine genel olarak bakıldığında tümünde rahatsız edici bir gerilim hissedilmektedir. Kompozisyonu oluşturan öğelerin fiziksel özellikleri, deformasyonlardaki abartılı vurgular, simetri bozuklukları ve koyu renkler arasında fazlasıyla belirgin canlı bir renk kullanımı gibi etkili kurgular sanatçının tavrında

değişmeyen karakteristik özellikler olmakla beraber, izleyicide hem şiddet, hem de duygusal bir tedirginlik uyandırmaktadır.

Sonuç

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Ekspresyonizm birçok sanatçıyı etkilemiş, sanatçıların yaratma sürecinin temelde dışavurumsal bir eylem olarak ve izlenimlerin, duyguların, sezgilerin ve tavırların açığa çıkarılması ve yorumlanmasında oldukça etkili ve benzersiz eserler üretilmesini sağlamıştır. Sanatçıların iç dünyalarını ve tüm duygularını en gizli ve çıplak yönleriyle olduğu gibi aktarmalarına olanak veren anlayış, gerçekleri kendilerine ve kişiliklerine göre, yalnızca kendi istedikleri yorumlarla ifade etmelerini sağlayan önemli bir güç haline dönüşmüştür. Ekspresyonizm akımı kapsamında ürettiği eserlerle sanat tarihinde önemli bir yer edinen Chaim Soutine, iç dünyasındaki öfke, melankoli, ölüm korkusu ve depresif yapısı gibi faktörlerle kişisel duygularını; resimleriyle oldukça güçlü bir şekilde ortaya koyan sanatçılardan birisidir. Ele aldığı peyzajlar, portreler, natüromortlar ve gerek insan, gerekse hayvanları konu alan resimlerindeki deformelerde simetrik bozukluklar, dalgalanan ve kayan yapıların dışında dokusal olarak yoğun bir boya tabakası ve sert fırça darbeleri ile dikkat çekmektedir. Genellikle koyu arka fonlar üzerine yapılandırılan kompozisyonlarda resmin odak noktasına yerleştirilen figüratif öge, tuvalin tamamını kaplamakta, mekan kaygısı güdülmeksizin agresif bir tutumla, Fovistler kadar cüretli bir şekilde boyanmaktadır. Rembrandt'ın geç dönem eserlerinden konu olarak oldukça etkilendiği bilinen sanatçının, resim yapma biçimi bakımından ise kimi zaman tuval bezini germeksizin sererek çalışması nedeniyle Taşizm ve Soyut Dışavurumculuk akımlarına yol gösteren bir tavırda olduğu da söylenmektedir.

Kaynaklar

- Akkuş, Yudum. Dışavurumculuk ve 1980 Sonrası Türk Resim Sanatındaki Yayılımı. Yüksek lisans tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2011.
- Avşar Karabaş, Pelin ve Umay, M, Çağatay. (2016). Çağdaşları Ve Özgün Üslubu İle Amedeo Modigliani, 8(30), 87-114.
- Aydın, Naciye. 20. Yüzyıl'da Portre Sanatı. Yüksek lisans tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2008.
- Barrett, Terry. Sanatı Eleştirmek Günceli Anlamak. İstanbul: Hayalperest Yayınevi, 2012.
- Bektaş, Engin. Avrupa Sanatına Giriş. İstanbul: Engin Yayıncılık, 1993.
- Dunow, Esti ve Tuchman, Maurice. Life In Death: The Still Lifes Of Chaim Soutine. New York: Paul Kasmin Gallery, 2014.
- Eroğlu, Özkan. Resim Sanatı Sözlüğü. İstanbul: Nelli Sanatevi, 2003.
- Farthing, Stephen. Sanatın Tüm Öyküsü. Çin: Hayalperest Yayınevi, 2014.
- Güvemli, Zahir. Büyük Ressam ve Heykeltıraşlar, İstanbul: Varlık Yayınları, 1964.
- Hodge, Susie. Gerçekten Bilmeniz Gereken 50 Sanat Fikri. İstanbul: Domingo Yayınevi, 2013.
- Keser, Nimet. Sanat Sözlüğü. Ankara: Ütopya Yayınevi, 2009.
- Keten, Hatice. "Modern Sanatın Nesnesi Olarak Hayvan", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.8, S.15, 285-300, 2016.
- Richard, Lionel. Ekspresyonizm Sanat Ansiklopedisi, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1999.
- Tansuğ, Sezer. Resim Sanatının Tarihi. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1993.
- Yaprakkıran, Erkan. Türkiye'de Yeni Ekspresyonist Resimde Beden İmgesi. Yüksek lisans tezi. İstanbul: Işık Üniversitesi, 2015.

Resimler Kaynakça

Resim 1. <https://www.wikiart.org/en/chaim-soutine/landscape-at-cagnes>

Resim 2. <https://www.musee-orangerie.fr/en/artwork/gladioli>

Resim 3. <https://www.wikiart.org/en/chaim-soutine/the-green-dress-1922>

Resim 4. <https://www.wikiart.org/en/chaim-soutine/man-with-hat-1920>

Resim 5. <https://www.wikiart.org/en/chaim-soutine/woman-in-red>

Resim 6. <https://uploads6.wikiart.org/00116/images/chaim-soutine/the-room-service-waiter-1.jpg>

Resim 7. <https://think.iafor.org/van-gogh-rembrandt-slaughtered-ox/>

Resim 8. <https://mathewtudor.com/2014/06/09/chaim-soutine-carcass-of-beef-1925/>

Resim 9. <http://www.artnet.com/artists/cha%C3%AFm-soutine/15>

Resim 10. <https://www.wikiart.org/en/chaim-soutine/chickens-on-a-white-cloth>

THE EXPRESSION OF ANGER AND MELANCHOLY IN CHAIM SOUTINE'S PAINTINGS

Pelin AVŞAR KARABAŞ

Abstract

Expressionism is a movement that arose in the late twentieth century against positivism and naturalism, especially Impressionism, which was caused by the political instability and economic collapse of the period. Expressionism, represented mainly by artists such as Edward Munch, Ernst Ludwig Kirchner, James Ensor, was intended to reveal the emotions that existed in the inner world of the artist. The current, which stands on the artist's unique interpretation rather than the actual appearance of nature, has been heavily mirrored in colors and forms and, although at first times, it has been widely adopted and disseminated over time. Chaim Soutine, one of the expressionist artists; nature, object and figure issues in the modern style of his paintings have come to the fore, intense paint layers and strong expression of his dark inner world in the cold places that reveal figures, landscapes and meat carcasses and his own anger and melancholy reflecting works produced. The paintings of the famous artist, who lived between 1893 and 1943, with depressing narratives in their symbolic expressions, often leave tense emotional impressions in the audience.

Keywords: Chaim Soutine, Expressionism, Expressionism, anger, melancholy